

ความร่วมมือไทย-ลาว

ในกรณีการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาว (1993-1997)

ผลงานวิจัย โครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ด้านการพัฒนานักวิจัย
พาฝัน นิลสวัสดิ์
(นิสิตในโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

คำแถลงของเมธีวิจัยอาวุโส

เมธีวิจัยอาวุโส สกว. มีภาระสำคัญสองประการ คือ ผลิตผลงานวิจัยและผลิตนักวิจัยรุ่นเยาว์ การผลิตผลงานวิจัยนั้นเป็นเรื่องค่อนข้างง่าย เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับตัวเอง แต่การผลิตนักวิจัยรุ่นเยาว์ไม่ใช่ของง่าย เพราะอาจารย์แต่ละคนมีข้อจำกัดในด้านความรู้เกี่ยวกับศักยภาพและอุปนิสัยใจคอของผู้อื่นที่มีได้คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ

ความยากเริ่มตั้งแต่การสรรหาตัวนิสิตที่มีความรู้ดี มีคุณธรรม และชอบงานสอน-งานวิจัยเป็นอาชีพเข้าร่วมโครงการ สติปัญญาและความรู้ของคนอาจดูได้จากผลการเรียน คนชอบทำอะไรก็อาจจะรู้ได้จากการซักถาม แต่คุณธรรมของคนนั้นตรวจสอบได้ยาก ในการสรรหานิสิตเข้าร่วมโครงการนี้ ข้าพเจ้าอาศัยการปรึกษาหารือกับอาจารย์หลายคนที่เคยสอนนิสิตที่อยู่ในข่ายพิจารณา เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจเป็นไปอย่างเที่ยงธรรมที่สุด และมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

ความอ่อนแอของชุมชนวิจัยมีส่วนไม่มากนักน้อยที่ปล่อยให้การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมีลักษณะเป็นฟองสบู่และประสบปัญหาวิกฤตในที่สุด ในยามเศรษฐกิจฟองสบู่แบ่งบานนั้นบัณฑิตไทยที่มีผลการเรียนดีพากันหนีงานวิชาการไปหารายได้จากภาคธุรกิจ ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนั้นต่อไป การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยจะแข่งขันกับต่างชาติได้อย่างไร ในเมื่อคนระดับมัธยมของชาติเรามีคุณภาพเทียบเท่ากับคนชาติอื่นไม่ได้ ฉะนั้น เมื่อสกว. มีทุนส่งเสริมให้อาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนิสิต-นักศึกษาเอาเป็นธุระช่วยสอดส่องส่งเสริมให้เยาวชนที่มีศักยภาพในด้านวิชาการมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณธรรมเพื่อเพิ่มพูนความแข็งแกร่งให้ชุมชนวิจัยต่อไป จึงเป็นงานที่ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือด้วยความยินดี

ศิษย์เมธีวิจัยอาวุโส สกว. ที่อยู่ในความดูแลของข้าพเจ้ามี 5 คน แต่ละคนมีเป้าหมายที่จะเรียนให้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชา และภูมิภาคต่างกัน นายสุณัย ผาสุข ด้านการเมืองระหว่างประเทศ และกัมพูชา นางสาวปิยพัฒน์ บุณนาค ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และเวียดนาม นางสาวสุนิสา สุขชี ด้านเศรษฐกิจการเมืองและจีน นางสาวดลยา สามนฤกษ์ ด้านองค์การระหว่างประเทศและมาเลเซีย และ นางสาวพาฝัน นิลสวัสดิ์ ด้านการเมืองระหว่างประเทศและลาว

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทของนางสาว พาฝัน ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมได้แก่ ผศ.ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และ ศ.ดร.เขียน อีระวิทย์ กรรมการที่สอบวิทยานิพนธ์อีกสอง ท่าน คือ รศ.ดร.อภิญา รัตนมงคลมาศ และ รศ.ดร.สมพงศ์ ชูมาก ผู้วิจัยได้ใช้เวลาอีก 4 เดือนในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีคุณภาพดี พอที่จะจัดพิมพ์เผยแพร่ดังที่ปรากฏอยู่ในฉบับนี้

ข้อมูลที่วิเคราะห์เรื่องนี้สิ้นสุดในปี 1997 วิฤตการณ์ทาง เศรษฐกิจของไทยซึ่งเริ่มแต่กลางปี 1997 ทำให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของ ไทยลดลงต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางการไทยคาดการณ์ไว้อย่างมาก และส่งผล กระทบถึงความร่วมมือไทย-ลาวในการซื้อขายกระแสไฟฟ้ากันไม่น้อย เฉพาะส่วนนี้ควรจะได้รับ ความสนใจในการทำวิจัยในโอกาสต่อไป

ในฐานะหัวหน้าโครงการพัฒนานักวิจัย ข้าพเจ้าขอขอบคุณ สกว. ที่สนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้นำวิทยานิพนธ์ไปปรับปรุงและพิมพ์เผยแพร่ได้

ศาสตราจารย์ ดร.เขียน อีระวิทย์
(เมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

ธันวาคม 2542

สารบัญ

	หน้า
คำนำของผู้อุปถัมภ์โครงการ	ค
คำแถลงของเมธีวิชัยอาวุธ	จ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ประวัติความร่วมมือไทย-ลาวในโครงการเขื่อน ไฟฟ้าพลังน้ำในลาว.....	14
บทที่ 3 ผลประโยชน์ของฝ่ายไทย.....	30
ความต้องการใช้ไฟฟ้าของไทยที่เพิ่ม สูงขึ้น.....	30
ข้อจำกัดในการใช้เชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า.....	40
พลังน้ำ	41
ถ่านหิน	43
ปิโตรเลียม	45
หินน้ำมัน	50
พลังนิวเคลียร์.....	52
พลังงานอื่นๆ.....	53

(สารบัญต่อ)

	หน้า
ทางออกในการจัดหาพลังงานไฟฟ้ามา ตอบสนองความต้องการภายใน ประเทศ.....	56
บทที่ 4 ผลประโยชน์ของฝ่ายลาว.....	75
ความต้องการเงินทุนในการพัฒนา ประเทศ.....	76
แนวโน้มความต้องการไฟฟ้าของกลุ่ม ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่เพิ่ม สูงขึ้น.....	100
เวียดนาม.....	101
กัมพูชา.....	104
พม่า.....	108
มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชน จีน.....	110
ไทย.....	112
บทที่ 5 ความร่วมมือไทย-ลาว ในการสร้างเขื่อนไฟฟ้า พลังน้ำในลาว	122
ปัจจัยสนับสนุน : บรรยากาศการเมือง ระหว่างประเทศ.....	122
ความร่วมมือไทย-ลาวในโครงการเขื่อน ไฟฟ้าพลังน้ำ.....	136

(สารบัญต่อ)

	หน้า
กระบวนการสร้างความร่วมมือเพื่อนำมาสู่การทํานันทกความเข้าใจร่วมกัน	127
กระบวนการซื้อขายไฟฟ้าในทางปฏิบัติ.....	152
สภาวะการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของไทยและลาว.....	163
บทที่ 6 บทสรุป	176
ภาคผนวก	184
รายการอ้างอิง	204
ประวัติผู้วิจัย	228
กิตติกรรมประกาศ.....	229
ตารางและสถิติ	
ตารางที่ 3.1 การบริโภคพลังงานเปรียบเทียบกับผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศ.....	34
ตารางที่ 3.2 การบริโภคพลังงานในแต่ละภาคเศรษฐกิจ.....	37

(สารบัญต่อ)

หน้า

ตารางและสถิติ

ตารางที่ 4.9	การคาดการณ์ความต้องการพลังไฟฟ้า (Energy) และกำลังผลิตไฟฟ้า (Power) ของกัมพูชาในช่วงปี 1993-2020.....	107
ตารางที่ 4.10	การคาดการณ์ความต้องการพลังไฟฟ้า (Energy) และกำลังผลิตไฟฟ้า (Power) ของพม่าในช่วงปี 1993-2020.....	109
ตารางที่ 4.11	การคาดการณ์ความต้องการพลังไฟฟ้า (Energy) และกำลังผลิตไฟฟ้า (Power) ของมณฑลยูนนานในช่วงปี 1993-2020.....	111
ตารางที่ 4.12	การคาดการณ์ความต้องการพลังไฟฟ้า (Energy) และกำลังผลิตไฟฟ้า (Power) ของไทยในช่วงปี 1993-2020.....	113
ตารางที่ 4.13	การคาดการณ์ความต้องการพลังไฟฟ้า (Energy) และกำลังผลิตไฟฟ้า (Power) ของประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงใน ช่วงปี 1993-2020.....	114

แผนที่และแผนภาพ

แผนภาพที่ 4.1	แม่น้ำที่ศักยภาพในการพัฒนาเขื่อน ไฟฟ้าพลังน้ำในลาว.....	81
แผนภาพที่ 4.2	ลักษณะภูมิประเทศของลาว.....	83